

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 830

van **ELS ROBEYNS**

datum: 14 juli 2015

aan **LIESBETH HOMANS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, INBURGERING, WONEN, GELIJKE KANSEN EN ARMOEDEBESTRIJDING

Armoedebestrijding op het platteland - Initiatieven

Armoedeonderzoek is in België vooral toegespitst op stedelijke armoede. Over armoede en sociale uitsluiting op het platteland bestaan weinig onderzoeksgegevens. Dat komt wellicht omdat armoede in de stad zichtbaarder is. Op het platteland is de armoede meer verdoken. De armoede is er minder geconcentreerd en meer verspreid. Armoede op het platteland is daardoor een sterk onderschat maar groeiend probleem.

Vergrijzing, met daaraan gekoppeld vereenzaming en sociaal isolement, zijn de grote uitdagingen van het platteland. Het aanbod aan openbaar vervoer is beperkt (vervoersarmoede), veel economische en publieke voorzieningen zijn er verdwenen, woningen zijn vaak van mindere kwaliteit enzovoort.

Armoede is ook meer een taboe op het platteland: mensen schamen zich ervoor en doen daardoor minder een beroep op de bestaande hulpverlening (o.a. OCMW). Bijgevolg krijgen veel mensen op het platteland niet de hulp die ze nodig hebben. Veel mensen hebben recht op maatschappelijke dienstverlening maar krijgen ze niet. Ze zijn onvoldoende beschermd.

Een specifieke aanpak van armoede op het platteland lijkt dan ook noodzakelijk. Dat blijkt ook uit het recente onderzoeksrapport van Samenlevingsopbouw Vlaanderen.

Armoede en sociale uitsluiting vereisen een integrale beleidsaanpak. Samenwerking tussen verschillende sectoren en domeinen is noodzakelijk. Armoedebestrijding moet in elk van de betrokken beleidsdomeinen een prioriteit zijn.

1. Erkent de minister het feit dat een specifieke aanpak van armoede op het platteland noodzakelijk is?
2. Welke acties onderneemt de minister binnen zijn/haar beleidsdomein en welke heeft hij/zij al ondernomen om de armoede op het platteland te bestrijden? Plant de minister nog bijkomende initiatieven? Zo ja, welke?

Deze vraag werd gesteld aan de ministers Geert Bourgeois (375), Hilde Crevits (507), Annemie Turtelboom (356), Liesbeth Homans (830), Ben Weyts (1476), Jo Vandeuren (787), Philippe Muyters (721), Joke Schauvliege (914), Sven Gatz (271).

LIESBETH HOMANS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR,
INBURGERING, WONEN, GELIJKE KANSSEN EN ARMOEDEBESTRIJDING

GECOÖRDINEERD ANTWOORD

op vraag nr. 830 van 14 juli 2015

van **ELS ROBEYNS**

1. De specifieke kenmerken van de armoedeproblematiek op het platteland waar de volksvertegenwoordiger naar verwijst (meer verdoken, groter isolement, verschillende drempels tot hulpverlening,...) vragen inderdaad om een specifieke aanpak. Initiatieven die hun vruchten afwerpen in stedelijke context kunnen niet zonder meer toegepast worden in een plattelandscontext en vragen om een vertaling op maat van het platteland.
2. Minister-president Bourgeois
Voor de bevoegdheden Internationaal Vlaanderen zijn er geen acties in het kader van de armoedebestrijding op het Vlaamse platteland. Er is wel een beleid om de armoede internationaal te bekampen.

Minister Crevits

Om de toegang tot het onderwijs voor iedereen te garanderen wordt in Vlaanderen een breed armoedebelief gevoerd dat inzet op zowel rechtstreekse individuele ondersteuning, als op generieke, indirecte steun. Maatregelen hierbinnen houden rekening met de specifieke context waardoor ook de specificiteit van armoede op het platteland aan bod komt. Een voorbeeld hiervan zijn de werkings- en omkaderingsmiddelen binnen het basis- en secundair onderwijs. Deze worden voor een deel mee bepaald door de socio-economische status van de leerlingen.

Minister Homans

Bij de verdeling van de middelen voor armoedebestrijding houd ik specifiek rekening met de verschillende context op lokaal niveau. De integratie van de subsidies voor lokale kinderarmoedebestrijding in het Gemeentefonds laat lokale besturen toe een beleid op maat uit te werken. Ik zal bekijken hoe de lokale regierol versterkt kan worden zodat de lokale besturen hun rol en verantwoordelijkheid ten volle kunnen opnemen. Hiertoe zet ik in op intervisie en uitwisseling van goede praktijken via lerende netwerken die openstaan voor alle lokale besturen. De lerende netwerken worden hierbij gecoördineerd door VVSG, in samenwerking met een stuurgroep. Tot slot wordt de regierol ook verankerd in het Armoededecreet.

Verder zet ik ook in op informele netwerken. Deze kunnen mensen die niet altijd de weg naar professionele hulpverlening vinden op weg helpen. Ook buiten de grote steden kunnen zij een belangrijke brugfunctie vertolken. De methodiek van het werken met buurtgerichte netwerken via vrijwilligers die cliënten helpt om toegang te krijgen tot de (sociale) dienstverlening, om een sociaal netwerk te onderhouden of te herstellen, sluit hierbij aan. Ik zal bekijken hoe ik deze methodiek, in samenwerking met de lokale besturen kan uitrollen in gans Vlaanderen.

Daarenboven zal ik bij de toekenning van de middelen in het kader van de projectoproep "gezonde en betaalbare maaltijden gekoppeld aan integrale gezinsondersteuning" ook rekening houden met het landelijk karakter van de gemeenten waar de initiatieven zullen worden uitgevoerd.

Minister Vandeurzen

Vanuit het bevoegdheidsdomein Welzijn Volksgezondheid en Gezin wordt deze legislatuur sterk ingezet op de brede toegankelijkheid van de minst ingrijpende hulp. Er zal ook structureel ingezet worden op de strijd tegen onderbescherming en de preventie van kansarmoede. Om laagdrempelige en toegankelijke eerstelijns hulp te realiseren, onderzoeken we momenteel of we een geïntegreerd onthaal op de eerste lijn, op touw kunnen zetten. Daarbinnen zijn de centra voor algemeen welzijnswerk, de diensten maatschappelijk werk van de ziekenfondsen, de OCMW's en de instituten voor samenlevingsopbouw de centrale actoren. Om proactief en outreachend te kunnen werken, in het bijzonder voor kwetsbare mensen, zullen deze netwerken goede samenwerkingsverbanden uitbouwen met diensten die ontmoetingsplaatsen organiseren voor kwetsbare personen of diensten die personen in hun thuisomgeving bezoeken. Wanneer we onderbescherming met succes willen bestrijden dan moet er rekening worden gehouden met de specifieke regionale uitdagingen zoals bijvoorbeeld plattelandsarmoede. De sector samenlevingsopbouw is hierbij een cruciale partner. De komende maanden zal een gemengde commissie met centrale actoren, academici en gebruikers de conceptuele klijtlijnen van de netwerken verder vorm geven. Proactief handelen zal dan ook een prominente plaats krijgen binnen de geïntegreerde intersectorale netwerken inzake welzijn op de eerste lijn.

Daarnaast blijven we de lokale besturen erkennen in hun regierol voor het voeren van een lokaal sociaal beleid in samenwerking met lokale partners (o.a. woonzorgvoorzieningen, CAW's, thuiszorgdiensten, ziekenfondsen, lokale dienstencentra, Huizen van het Kind, mantelzorg- en vrijwilligersorganisaties, verenigingen waar armen het woord nemen) en met een ruime participatie van de burgers. Het verbeteren van de toegankelijkheid van sociale voorzieningen staat hierbij centraal.

Minister Muyters

De VDAB levert in het kader van het 'sluitend maatpak' een gepersonaliseerde dienstverlening die uitgaat van de mogelijkheden en talenten van iedere werkzoekende, inbegrepen werkzoekenden in armoede. Ook voor hen wordt maatwerk geleverd, vaak in samenwerking met OCMW's en/of andere lokale partners, bijvoorbeeld in het kader van de armoedetrajecten. Deze aanpak verschilt inhoudelijk niet tussen stad en platteland, enkel in aantallen.

Minister Gatz

In het participatiebeleid m.b.t. cultuur en jeugd zijn er een aantal hefboomen die direct of indirect inzetten op landelijke gebieden.

Zo wil het recent goedgekeurde Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan (2015-2019) zoveel mogelijk kinderen en jongeren bereiken, in al hun diversiteit en binnen alle maatschappelijke contexten. Elk kind en elke jongere moet kunnen kiezen voor een zinvolle vrijetijdsbesteding op eigen maat, met het oog op sociale ontplooiing en mentale ruimte. Daarom voorzie ik in een breed en bruikbaar aanbod met een diversiteit aan werkvormen. Ik ondersteun op projectmatige en structurele basis onder meer ook jeugdorganisaties die zich specifiek richten op maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren, én stimuleer het reguliere jeugdwerk om meer inspanningen te doen om deze kwetsbare groepen te bereiken via o.a. het project 'Oog voor armoede' van De Ambassade en via vorming en kennisdeling. De Katholieke Landelijke Jeugd (KLJ) zet expliciet in op de maatschappelijk kwetsbare positie van kinderen en jongeren op het platteland.

Binnen het Participatiedecreet moedig ik lokale besturen aan via de subsidiëring van "lokale netwerken armoede", waardoor op lokaal vlak een dynamisch beleid ter bevordering van de vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede kan uitgebouwd worden, vanuit hun noden en behoeften. Momenteel tekenden 85 gemeenten hierop in, waarvan 21 landelijke gemeenten.

Aanvullend aan deze lokale netwerken werkt het Fonds Vrijetijdsparticipatie. Dit fonds voorziet financiële tegemoetkomingen voor de participatie aan cultuur, jeugdwerk of sport van mensen in armoede, die wonen in een gemeente zonder lokaal netwerk. De aanvragen gebeuren via lokale sociale verenigingen, waarvan er een heleboel actief zijn in landelijke gemeenten. Ter ondersteuning van deze verenigingen gaf het Fonds Vrijetijdsparticipatie een aantal jaar geleden de publicatie "De boer op met vrijetijd. Houvast voor vrijwilligers in armoedeorganisaties" uit met modelpraktijken, tips, praktijkvoorbeelden en methodieken waar landelijk gelegen armoedeorganisaties mee aan de slag kunnen gaan. Ter versterking en complementair aan de lokale netwerken en het Fonds Vrijetijdsparticipatie biedt UiTPAS, een niet-stigmatiserende vrijetijdspas, kansen aan organisatoren en lokale overheden om drempels te verlagen en toegang te verlenen tot het diverse, lokale aanbod zodat ook de meest kwetsbare mensen uit hun isolement worden gehaald.

Tot slot ondersteun ik de vereniging Welzijnsschakels, die mensen met en zonder armoede-ervaring samen brengt en de beweging Welzijnszorg die expliciet inzet op sensibilisering en educatie, actievoering en dialoog met het politieke veld. Een aantal jaar geleden organiseerde die laatstgenoemde de campagne 'Armoede (op den) buiten. Open deuren naar een leven zonder armoede'.

Minister Weyts

Verhogen van het aantal sociale lidorganisaties bij het Steunpunt Vakantieparticipatie, ook op het platteland. Organisaties die zich inzetten voor mensen in kansarmoede kunnen zich gratis aansluiten bij Steunpunt Vakantieparticipatie. Het gaat over OCMW's, CAW's, Welzijnsschakels, Verenigingen waar armen het woord nemen, organisaties erkend door het Vlaams Agentschap voor Personen met een handicap (VAPH) en vele anderen. Ondertussen telt het netwerk Vakantieparticipatie al meer dan 1500 sociale lidorganisaties. Zij kennen de mensen en kunnen hun situatie inschatten. Zij bieden de vakantieganger ondersteuning bij het invullen van de formulieren, het voorbereiden van de vakantie ... In de toekomst zal het Steunpunt verder sociale organisaties benaderen om lid te worden, ook op het platteland. Het organiseert daarvoor infosessies en roadshows, stuurt mailings en legt persoonlijke bezoeken af.

Uitbouwen van het aantal Rap Op Stap-kantoren. Rap op Stap is een zeer laagdrempelig reisbemiddelingskantoor voor mensen met een laag inkomen die niet aangesloten zijn bij een sociale organisatie. Soms is de stap naar een organisatie te groot. Bij een Rap-op-Stap-kantoor kunnen mensen in armoede gewoon binnenstappen, ze hoeven geen afspraak te maken of ergens lid van te zijn. Op het platteland zijn er al enkel Rap-op-Stap-kantoren zoals in Alveringem, Beerse, Glabbeek, Koekelare, Berlaar en Geetbets.

Mobiliteit is een essentiële factor voor een kwaliteitsvolle leefomgeving in plattelandsgebieden.

Het Steunpunt communiceert steeds alle mogelijkheden naar het verblijf of de attractie, of het nu gaat over eigen vervoer, trein, tram, bus of belbus. De route voor de vakantieganger wordt van A tot Z doorgegeven.

Train de trainer: Veel mensen in de doelgroep hebben extra begeleiding en uitleg nodig over het gebruik van bus en tram. Voor sommigen blijft de drempel naar De Lijn te hoog. Het Steunpunt Vakantieparticipatie en De Lijn willen voor deze doelgroep een publicatie realiseren die overzichtelijk uitlegt hoe je tram of bus gebruikt en een opleiding voor de medewerkers van de Rap-op-Stapkantoren in Vlaanderen. Als zij goed opgeleid zijn kunnen ze hun 'klanten' correct en eenvoudig wegwijs maken.

Steunpunt Vakantieparticipatie ontvangt van De Lijn jaarlijks een aanzienlijk aantal dagpassen. Mensen in armoede die een vakantie boeken via Steunpunt Vakantieparticipatie, kunnen dagpassen aanvragen om in Vlaanderen de bus of de

tram te nemen. Ze krijgen een Lijnpas voor de heen- en terugreis en enkele pasjes om tijdens de vakantie een uitstap te kunnen maken.